

PÂNGĂRAȚI – UN PARCURS NEOBIȘNUIT. DE LA MĂNĂSTIRE LA ÎNCHISOARE

Costin CLIT¹

Cuvinte cheie: Mănăstirea Pângărați, secularizare, egumeni/superiori, viețuitori, mitropolit, închisoare, documente inedite

Keywords: Pângărați monastery, secularization, abbots, inhabitants, Metropolitan, prison, unpublished documents

Neinclusă în ordonanța domnească din 16 august 1860, prin care erau desființate două mănăstiri și 31 de schituri din Moldova, Mănăstirea Pângărați cunoscuse drama deposedării de moșile deținute și trecute la Departamentul Averilor Bisericești, disputele cu arendașii, confrundându-se cu impactul reformelor inițiate de către domnitorul Alexandru Ioan Cuza. Mănăstirea nu a fost transformată în biserică de mir iar viața monahală a curs firesc până la 1872, când, cu acceptul nevoit al mitropolitului Calinic Miclescu, ctitoria voievodală a lui Alexandru Lăpușeanu a fost transformată în închisoare. Prin studiul de față, bazat pe documente inedite, încercăm să reconstituim principalele momente ale lăcașului după moartea arhimandritului Varnava și transformarea în închisoare. Cântările bisericești și rugăciunile monahilor au fost înlocuite de strigătele temnicerilor, vaietele, suferințele și chinurile celor întemnițați, unii dintre ei criminali.

Datarea sfârșitului egumeniei arhimandritului Varnava diferă de la un autor la altul. Pe baza documentelor publicate îl putem stabili petrecându-se la Iași, înainte de 31 ianuarie 1866, când, prefectul P. Isăcescu înștiințează ministerul Justiției, Cultelor și Instrucțiunii Publice, moment în care, subprefectul decide depozitarea lucrurilor decedatului într-o odaie sub sigiliu. Ministerul recurge pe 17 februarie 1866, la invitarea Mitropolitului Moldovei pentru numirea unui nou egumen².

În 1865 viețuitorii Mănăstirii Pângărați erau: arhimandritul Varnava (superior), Veniamin duhovnic (preot II), Ioasaf duhovnic (preot III), Iason ierodiacon (cântăreț I), Ioan Bonceacu (cântăreț II), Iezechiel monah (paraclisier), Daniil monah (liturghisitor), Isachie duhovnic (liturghisitor), Serafim duhovnic (liturghisitor), Isaia ierodiacon (liturghisitor), Visarion Ghindăoanu monah (ajutor la strană), Criscentie monah (ceteț), Nechifor monah (chelar), Neofit monah (ascultător), Silvestru monah (bătrân), Pangratie monah (ascultător), Tarasie monah (ascultător), Calinic monah (ascultător) și Ionafan monah (ascultător), Iulian (bucătar, din aprilie 1865), Veniamin duhovnic

¹ Colegiul Național „Cuza Vodă”, HUȘI.

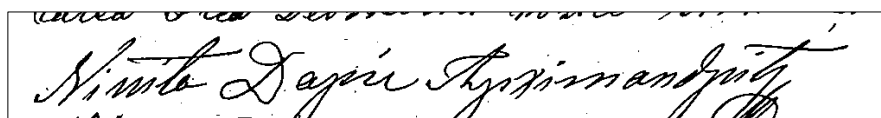
² ANIC, Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dosar 677/1866, f. 1-2.

(preot, din aprilie). Corespondența privitoare la statele de plată era semnată de Ioasaf duhovnic (pentru Varnava) și Isaia iconom³.

The image shows a handwritten signature in cursive, which appears to be "Ioasaf" followed by "Isaia Iconom". To the right of the signature is a circular seal. The seal features a central figure on horseback, likely a saint or a historical figure, surrounded by text in Romanian. The text around the seal includes "EPISCOPATUL HUȘILOR" at the top and "1866" at the bottom.

Prin telegrama din 12 mai 1866, înregistrată 20 mai 1866, Episcopul Hușilor, Iosif Gheorghian, Locotenent de Mitropolit, propune Ministerului Cultelor rânduirea **arhimandritului Nichita Darie** ca superior al Mănăstirii Pângărați în locul decedatului Varnava Emandi⁴, propus la 22 iunie 1866 și acceptat la 7 iulie de Minister ca președinte al Comitetului Economic⁵.

The image shows a handwritten signature in cursive, which reads "Nichita Darie Arhimandrit".

Semnătura Arhimandritului Nichita Darie

Arhimandritul Nichita Darie a fost înștiințat în același timp cu prefectul de numirea ca îngrijitor al Mănăstirii Pângărați, la 27 mai 1866, și invitat de același Minister al Cultelor să se ocupe de „reglatu(1) serviciului divin și de buna întreținere acestei biserici și a încăperilor, ce urmează a vi se încredința cu anume inventar de către Dl Prefect al județului după ordinul ce tot acum s-au dat în acest caz”⁶. Numirea îngrijitorului este adusă la cunoștința Serviciului contabilitate de la Minister, dar și Mitropoliei⁷.

Subprefectul Plășii Muntele, Digeratu și N. Canta, protoiereul județului Neamț, primul din partea Prefectului iar al doilea din partea Mitropoliei, se deplasează la Mănăstirea Pângărați la 22 iunie 1866, pentru predarea inventarului numitului îngrijitor, însă nu au găsit vechiul inventar pe care l-a primit Arhimandritul Varnava, adică cel din 1859, alcătuit de „foasta comisie regulatoare a averilor monastirești”. Arhimandritul Nichita Darie a primit „numai acea ce astăzi s-au găsit fațe”. În raportul din 21 iunie 1866, se insinuează folosirea unor obiecte de către Vasile Nădejde, nepotul și clironomul

³ Idem, dosar 794/1865.

⁴ ANIC, Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dosar 677/1866, f. 12.

⁵ *Ibidem*, f. 38-39.

⁶ *Ibidem*, f. 14-14v.

⁷ *Ibidem*, f. 15

răposatului egumen Varnava⁸. În aceeași zi a fost realizată și catagrafia „de starea și averea Monast(irii) Pângărații” predată arhimandritului Nichita Darie, noul rânduit⁹.

Discuțiile legate de averea arhimandritului Varnava continuă, dovadă stând rapoartele autorităților locale, cum ar fi cel al prefectului Iorgu Roznoveanu din 30 iulie 1866, înaintat Ministerului, în care arată că „nu s-a găsit la acea Monastire decât ob(i)ectele arătate în anecsa listă și acestia în odae în care locui”, preluate de subprefect și predate noului superior, cu excepția a „mai multe hârtii ale proprietăților monastirei, precum socoteli, zapise și documenti, care fiind rămase fără nicio regulă, decât numai în păstrare”, pentru care cere dezlegarea „cvenită în privința lor”. Bunurile găsite în Piatra au fost inventariate de procurori și supleantul tribunalului și apoi sigilate. Ministerul dispune Prefecturii inventarierea și transmiterea documentelor amintite. Pentru bunurile inventariate de Tribunal se solicită consultarea Comitetului și selectarea celor necesare mănăstirii¹⁰.

Monahii Veniamin Cazacciu, Macarie Gherasim, Calinic Munteanu și Matheiu Ionescu, toți cu metania la Mănăstirea Pângărați, plecau prin diferite locuri, lipsind astfel de la mănăstire. Sunt aduși, în martie 1866, de autoritățile locale. Ministerul este înștiințat la 22 iunie 1866 de reprimirea lor la metanie „fiind necesitate de asemenea monahi, atât la serviciul bisericii, precum și la alte ascultări a casii, fiind că cei vechi s(e) află cea mai mare parte obosiți de bătrânețe”. Comitetul economic – arhimandritul Nechita Darie, Iosaf duhovnic și Daniil Nechita – a cerut acceptul ministrului pentru includerea lor la „îmbrăcăminte, precum și la nutriment complete, fiind numărul prevăzut în budget”¹¹, condiționat de obținerea avizului Mitropoliei¹².

Monahul Visarion Ghindă, demisionat la sfârșitul lunii iunie 1867 din postul de cântăreț bisericesc I, a fost înlocuit cu monahul Darie Șimonfie cu începere de la 1 iulie, recomandat Ministerului Cultelor la 30 iunie 1867 de către Comitetul economic – arhimandritul Nichita Darie și Iosaf Iuteș duhovnic¹³. Aprobarea Ministerului a fost remisă Comitetului la 12 iulie 1867¹⁴. Darie Șimonfie, bolnav „de piept” a cerut Ministerului, la 7 mai 1870, permutarea la metania sa de la Mănăstirea Neamț, unde își avea „casa sa proprie și unde și sănătatea sa ș-ar putea-o întregi, putând a se bucura de sprijinul ce Înaltul Guvern a oferit suferinților”, condiționată de avizul Mitropolitului¹⁵, pe lângă care se intervine la 25 mai 1870¹⁶.

⁸ *Ibidem*, f. 20.

⁹ *Ibidem*, f. 22-28.

¹⁰ *Ibidem*, f. 48-48v.; respectiv f. 50-50v.

¹¹ *Ibidem*, f. 40.

¹² *Ibidem*, f. 41.

¹³ *Ibidem*, f. 54.

¹⁴ *Ibidem*, f. 55.

¹⁵ *Ibidem*, f. 92.

¹⁶ *Ibidem*, f. 93.

Expirarea la 23 aprilie 1868 a vechilor contracte ale antreprenorilor și taxei de „trecătoare la podurile de pe râul Bistrița de la moșiile Pângărați și Vadurile, proprietatea Statului” este urmată de intervenția la 12 aprilie 1868 pe lângă Minister a Comitetul economic pentru scutirea de plată a Mănăstirii în condițiile reînnoirii contractelor „precum sintu și comunile megieșite și toți funcționarii statului, fiindcă la fiecare trecătoare se face în interesul Casei și în budget nu se prevede asemenea condei”¹⁷. Ministerul Cultelor intervine la 26 aprilie 1868 și recomandă Ministerului de Finanțe scutirea Mănăstirii Pângărați de plata taxei pentru traversarea podurilor de pe Bistrița de la moșiile Pângărați și Vadurile¹⁸. În răspunsul dat la 18 mai 1868, Ministerul de Finanțe își arată neputința adoptării unei dispoziții, deoarece „podurile dupe râul Bistrița de la moșiile Pângărați și Vadurile sunt arendate dimpreună cu moșiile ale căror contracte de arendare expiră la 23 Apriliu 1870”¹⁹.

Arhimandritul Nechita Darie a trecut ca egumen la Slatina înainte de 26 mai 1869, când a raportat starea deplorabilă a imobilelor Mănăstirii Slatina și a menționat cele 4 rapoarte ale predecesorului său: „toate localurile ei sânt în ajunul unei complete căderi ... au început a străbate ploaia în Biserici”²⁰.

Mitropolitul Moldovei a recomandat, la 22 decembrie 1869, ca superior al Schitului Tarcău pe arhimandritul Nechita Darie, egumenul Mănăstirii Slatina iar la Slatina, în locul lui, pe Ermoghin Cucu²¹.

Rămâne la Slatina până la începutul anului 1870, de unde este mutat ca superior al Schitului Tarcău la 22 ianuarie 1870²², iar la 19 februarie 1870 preia zestrea lăcașului monahal²³. Îl găsim documentar tot aici și în decembrie 1872²⁴. Înainte de 24 iunie 1874, arhimandritul Nechita Darie a fost numit egumen al Mănăstirii Bistrița, iar în locul său mitropolitul îl propune la Tarcău pe ieromonahul Spiridon Popescu, fostul diacon al Mitropoliei²⁵, recunoscut de Minister începând cu 1 iulie 1874²⁶.

Prin decretul cu nr. 11331 din 1 iunie 1869 este desemnat **ieromonahul Stratonic Constantinescu/Constantiniu** (îl găsim documentar cu cele două nume de familie) ca

¹⁷ *Ibidem*, f. 58.

¹⁸ *Ibidem*, f. 59-59v.

¹⁹ *Ibidem*, f. 60-61.

²⁰ ANI, Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice – Moldova, dosar 136/1850, f. 107, f. 184-184v.; a se vedea și Costin Clit, *Trei pomelnice și câteva documente ale Mănăstirii Slatina, însoțite de o incursiune în trecutul lăcașului*, în „Danubius”, XLII, Galați, Editura Muzeului de Istorie Galați, p. 120 (la tipar).

²¹ ANIC, Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dosar 951/1865, f. 24.

²² *Idem*, dosar 673/1870; *Idem*, dosar 951/1865, f. 26-27.

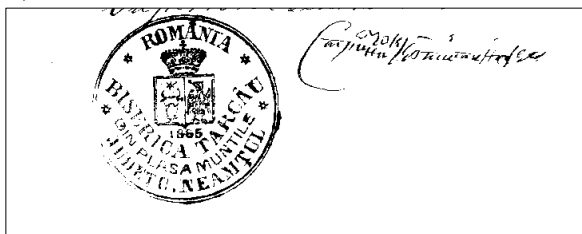
²³ *Idem*, dosar 951/1865, f. 31-33v.

²⁴ *Idem*, dosar 683/1872.

²⁵ *Idem*, dosar 951/1865, f. 35.

²⁶ *Ibidem*, f. 36-37.

superior al Mănăstirii Pângărați²⁷. Ieromonahul Stratonice a ocupat funcția de îngrijitor și la Schitul Tarcău, fiind atestat în cuprinsul anului 1864. La 15 ianuarie 1865, C. Gheorghidi, prefectul județului Neamț a comunicat ministrului Cultelor și Instrucțiunii Publice inventarul Schitului Tarcău „încredințat noului îngrijitor Duhovnicului Stratonice”²⁸. Va fi atestat la Tarcău și în 1867²⁹ sau 1869, chiar după numirea de la Pângărați³⁰.

Mitropolia Moldovei l-a recomandat Ministerului Instrucțiunii Publice, la 13 august 1869, ca superior al Mănăstirii Pângărați pe ieromonahul Stratonice Constantinescu, îngrijitor al Schitului Tarcău, în locul lui Nechita Darie „numit și întărit Egumen al Mrei Slatina”³¹. Noul superior a fost înștiințat de numirea la Pângărați în același timp cu Mitropolia Moldovei și Prefectura județului Neamț³². Instalarea în scaunul egumenal s-a petrecut la 1 noiembrie 1869 și a fost oficiată de revizorul eclesiasc însărcinat de mitropolit prin ordonanța din 22 octombrie³³. Zestrea Mănăstirii Pângărați a fost dată în seama ieromonahului Stratonice Constantinescu înainte de 13 noiembrie 1869³⁴, predare adusă la cunoștința Ministerului de către Prefectura județului Neamț în aceeași zi³⁵.

Din raportul ieromonahului Stratonice, din 6 februarie 1870, reiese efectivul de 16 „indivizi în stat pentru nutriment și îmbrăcăminte” și un loc vacant prin permutarea ieromonahului Isachie Garamalău la Schitul Rarău. În mănăstire se găsea și dascălul Vasilie Chetrariu „care din mica lui copilărie servește în această funcțiune neretribuit”,

²⁷ Idem, dosar 677/1866, f. 42.

²⁸ Idem, dosar 951/1865, f. 1; Probabil, C. Gheorghidi a fost primul prefect al județului Neamț, fiind atestat documentar și în 1864.

²⁹ Idem, dosar 534/1867.

³⁰ Idem, dosar 525/1869.

³¹ ANIC, Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dosar 677/1866, f. 66.

³² *Ibidem*, f. 67-67v.

³³ *Ibidem*, f. 42.

³⁴ *Ibidem*, f. 70-74.

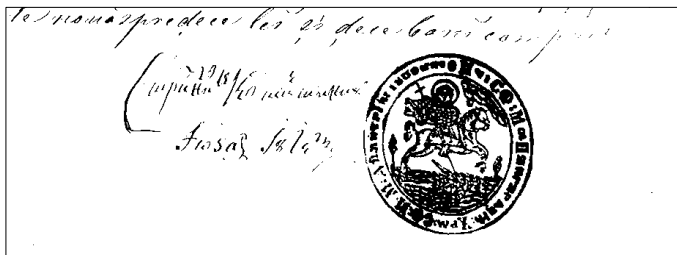
³⁵ *Ibidem*, f. 68.

recomandat la aceeași dată Ministerului pentru includerea ca bugetar pe statul de plată pe locul vacant³⁶, aprobare transmisă Comitetului mănăstirii la 28 februarie³⁷.

Personalul mănăstirii era format în 1870 din Ieromonahul Stratonic Constantiniu (superior), Ioasaf Iuteș duhovnic (preot I), Veniamin Mancaș (preot II), Darie Simonfi (cântăreț I, până în aprilie), Varsanufie Matei (cântăreț I, din aprilie), Criscentie Theodorescu (cântăreț II), Veniamin Cazacciu (eclesiarh). Li se mai adaugă 15 monahi menționați pentru îmbrăcăminte³⁸.

La 1871, întâlnim în mănăstire pe: Ieromonahul Stratonic Constantiniu (superior), Ioasaf Iuteș duhovnic (preot I), Veniamin Mancaș (preot II), Varsanufie Matei (cântăreț I), Chriscentie Theodorescu (cântăreț II), Veniamin Casacciu (eclesiarh), Daniil Nechita (preot), Iezechiil Popovici (preot), Ieremia Ionescu (preot), Isaia Manoliu (ierodiacon), Nichifor Mihăluță (chelar), Pangratie Thoma (bucătar), Calinic Dumitrașcu (grădinar), Ionaftan Thoma (grădinar), Neofit Chelsie (prisecar), Iulian Botez (grădinar), Vlasie Românescu (prescurar), Macarie Gherasim (ceteț), Marchian Ionescu (paraeclesiarh), Vasilei Chetrariu (ceteț)³⁹.

În anul 1872 viețuia în lăcașul monahal de la Pângărați: Ieromonahul Stratonic Constantiniu (superior), Ioasaf Iuteș duhovnic (preot I), Veniamin Mancaș (preot II), Isihie Iorgulescu (cântăreț I), Chriscentie Theodorescu (cântăreț II), Veniamin Casacciu (eclesiarh), Daniil Nechita (preot), Iezechiil Popovici (preot), Isaia Manoliu (ierodiacon, paraclisier), Varsanufie Matei (ceteț), Nechifor Mihalață (chelar), Pangratie Thoma (bucătar), Calinic Dumitrașcu (grădinar), Ionaftan Toma (grădinar), Neofit Chelsie (prisăcar), Iulian Botez (bucătar), Macarie Gherasim (ceteț), Marchian Ionescu (paraeclesiarh), ierodiaconul Atanasie Vasilie (venit în mănăstire la sfârșitul lunii ianuarie 1872) și Vasilie Chetrariu⁴⁰.

La 23 aprilie 1870 arendașul este înlocuit în persoana lui Sculei Logofete, care îi cere superiorului Stratonic Constantinescu, înainte de 5 martie 1870, să nu se mai atingă

³⁶ *Ibidem*, f. 82.

³⁷ *Ibidem*, f. 83.

³⁸ ANIC, Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dosar 491/1870.

³⁹ *Idem*, dosar 520/1871.

⁴⁰ *Idem*, dosar 461/1872.

de livada și grădina din jurul mănăstirii, „căci prin contractul ce are (î)i sunt date și acestea în arendă”⁴¹. La intervenția Ministerului Cultelor, Ministerul Finanțelor a răspuns pe 29 aprilie 1870: „dacă dar M(ănă)stirea Pângărații nu se va fi redus în biserică de mir și a posedat asemenea grădini în periodul expirat, poate dispune de ele și în cel corent, însă fără livada solicitată”⁴², răspuns despre care superiorul mănăstirii a fost informat la 15 mai 1870⁴³.

Comitetul Mănăstirii Pângărați – Stratonice Constantinescu și duhovnicul Iosaf Iuteș – au intervenit la Minister pe 27 octombrie 1870 în vederea procurării a trei rânduri de veșminte de mare necesitate: câte trei feloane, epitrahire, stihare, perechi „mănicere” și poesuri („cingători”). Rezoluția aplicată pe cerere nu a fost deloc încurajatoare: „Se va avea în vedere la anul viitor, fondurile pe anul curent fiind sleite”⁴⁴. Problema lipsei veșmintelor arătate nu era rezolvată nici la 15 februarie 1872, data altei intervenții a Comitetului, format și de această dată din ieromonahul Stratonice Constantinescu și duhovnicul Iosaf Iuteș. Prin rezoluție se respinge cererea sub motivul acoperirii fondului și imposibilității înzestrării cu veșmintele respective în cursul anului 1872⁴⁵.

O nouă intervenție s-a produs la 12 septembrie 1871, de data aceasta pentru obținerea permisiunii de acces în pădurea mănăstirii cu scopul procurării lemnului necesare la „facerea și reparații de căruțe și alte obiecte necesarii”, interzisă de silvicultor. Rezoluția aplicată la 17 septembrie menționează: „Se va răspunde, acest minister nu administrează pădurile și nu poate satisface mijlocirea”⁴⁶.

Mănăstirile Pângărați și Bisericieni sunt transformate în închisori la 1872, respectiv 1874⁴⁷.

Primele demersuri pentru primirea unei mănăstiri și transformarea în închisoare au fost demarate în martie 1872, prin nota cu nr. 4476 a Ministerului de Interne, în condițiile stării deplorabile a numeroaselor penitenciare centrale, cărora nu li s-au putut executa lucrări de reparație din lipsa votării de către Cameră a creditului solicitat în acest sens. Interesul pentru încăperile Mănăstirii Pângărați, necesare instalării închisorii, s-a manifestat în iunie 1872. Prefectura județului Neamț raportează Ministerului de Interne existența la Mănăstirea Pângărați a camerelor necesare „spre a se putea instala un stabilimentu de închisoare”. Ministerul de Interne a solicitat Ministerului Culturii, la 28 iunie 1872, emiterea ordinelor necesare „cuenite pentru punerea la dispoziția acestui

⁴¹ Idem, dosar 677/1866, f. 84-85.

⁴² *Ibidem*, f. 90.

⁴³ *Ibidem*, f. 91.

⁴⁴ *Ibidem*, f. 97.

⁴⁵ *Ibidem*, f. 104-105.

⁴⁶ *Ibidem*, f. 100-101.

⁴⁷ Octavian Gorescu, „Văcăreștii” Penitenciar, precedat de un scurt istoric asupra regimului Penitenciar în România, 1930, cu o Prefață de Nicolae Iorga, 1930, p. 21.

Minister, Serviciul Penitenciar, încăperile mai sus citate monastiri⁴⁸. Pe 2 iulie 1872, Ministerul de Culte a sugerat Mitropolitului mutarea călugărilor de la Pângărați la Tarcău, Bistrița sau Bisericiani. Mănăstirea Pângărați urma să fie deservită de personalul strict necesar pentru săvârșirea serviciului divin „spre a se putea lua măsuri curente de întreținerea acestor monahi acolo unde se va decide de Presf. Voastră vețuirea lor, iar pre de alta să se poată pune la dispozițiunea Dlui Ministru de interne pentru sfârșitul arătatei, încăperile citatei mănăstiri, din care se vor rezerva numai acele necesare pentru locuința servitorilor bisericești.” Mitropolitul Calinic Miclescu a sugerat în iulie 1872 soluția mutării călugărilor de la Pângărați la Mănăstirea Bistrița, cu condiția acordării răgazului permutării „avându-și fiecare o mică gospodărie”⁴⁹.

Mitropolitul Calinic Miclescu a acceptat transformarea mănăstirii în închisoare „cu cea mai adâncă durere sufletească”, neavând altă soluție decât avizarea demersurilor laice de evacuare a lăcașului („nu am putut decât să avisăm la aceasta”). La 14 iulie 1872, mitropolitul comunică Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice stabilirea mănăstirilor Bistrița și Bisericiani pentru mutarea monahilor de la Pângărați, cu condiția acceptării viețuirii la Pângărați „câtuva timpu spre a-și putea și ei aduna puțina recoltă ce și-au făcut prin grădinuțele ce fiecare au aparte, asemenea a-și regula mica lor gospodărie”, aspecte transmise și Ministerului de Interne la 9 august 1872⁵⁰.

Corespondența din iulie 1872 ne indică necesitatea lucrărilor de reparație ale mănăstirii⁵¹, tratată în telegrama casierului de Roman prin care propune un preț estimativ, transmisă de ministrul cultelor Ministerului de Interne la 28 iulie, care a răspuns pe 29 iulie 1872: „regulându-se a se face în regie cu un preț mult mai scăzut”⁵².

Încă de la 1 octombrie 1872, conform ordinului Ministerului Cultelor din aceeași zi, sunt primiți la Schitul Tarcău 8 monahi de la Pângărați (a se vedea raportul arhimandritului Nichita Darie din 8 decembrie 1872)⁵³.

Înainte de 9 noiembrie 1872, mitropolitul a stabilit și a comunicat Ministerului Cultelor personalul ce urma să rămână în Mănăstirea Pângărați: ieromonahul Stratonic Constantiniu, actualul egumen, cu păstrarea calității de superior, ieromonahii Daniil Nechita și Iezechiil Popovici, preoți servitori, ieromonahul Isihie Iorgulescu (cantor I), ierodiaconul Chriscentie Theodorașcu (cantor II) și ierodiaconul Isaia Manoliu (paradisier). Calinic Miclescu dispune în cele din urmă stabilirea la Schitul Tarcău a monahilor: Nichifor Mihăluță, Veniamin Cazacciucu, Neofit Chelsoiu, Pangrate Thoma, Iulian Botez, Ionaftan Thoma, Calinic Dumitrașcu și Marchian Ionescu. La Tarcău existau încăperile necesare viețuirii monahilor și era „necesitate pentru serviciul divin”.

⁴⁸ ANIC, Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dosar 677/1866, f. 108.

⁴⁹ *Ibidem*, f. 109-110v.

⁵⁰ *Ibidem*, f. 115-116.

⁵¹ *Ibidem*, f. 113.

⁵² *Ibidem*, f. 114.

⁵³ ANIC, Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dosar 683/1872, f. 14.

Recomandarea mitropolitului Calinic Miclescu va fi aprobată de Minister la 9 noiembrie 1872, hotărându-se și intervenția pe lângă Comitetul Schitului Tarcău în vederea primirii monahilor stabiliți a se muta și regularea actelor contabile pentru întreținerea din anul 1873. Prefectura de Neamț era însărcinată cu predarea încăperilor de la Pângărați cu inventarul lor „însărcinată din partea Minister(ului) de interne, căruia i se va face cunoscut asemenea dispozițiune, rezervându-se însă camerele necesare personalului rămas în îndeplinirea Serviciului divin”⁵⁴. Ministerul Cultelor a comunicat ieromonahului Stratoniu Constantiniu, la 15 noiembrie 1872, decizia numirii în postul de superior al bisericii Mănăstirii Pângărați și i se cere „a fi cu cea mai mare priveghere pentru îndeplinirea Serviciului divin și păstrarea zestrei monastirei care vă este încredințată de mai înainte cu inventar”⁵⁵. Despre ordinul de recunoaștere a superiorului Stratoniu și a personalului amintit cu nr. 11692, va fi înștiințat și mitropolitul. Prefectul județului Neamț a fost invitat, la 15 noiembrie 1872, să repartizeze chiliile necesare personalului deservent iar Comitetului Schitului Tarcău i se dispune primirea monahilor repartizați acolo⁵⁶.

Odată cu stabilirea noii configurații, anterior ordinelor emise la 15 noiembrie, au început conflictele cu directorul penitenciarului, care nu a recunoscut personalul deservent și nici pe superiorul Stratoniu Constantiniu/Constantinescu. L-a numit preot pe ieromonahul Isihie Iorgulescu, unul dintre cei doi cantori bisericești, abuz ce a dus la intervenția pe lângă Ministerul Cultelor a Mitropolitului Calinic Miclescu, pe 12 noiembrie 1872, informat de superior. Ministrul Cultelor mijlocește emiterea ordinelor Ministerului de Interne și transmiterea lor directorului penitenciarului, la 22 noiembrie 1872⁵⁷.

Conform raportului directorului penitenciarului, pe baza căruia Ministerul de Interne a comunicat celui al Cultelor la 20 noiembrie 1872, în mănăstire au rămas egumenul/superiorul, un monah și preotul recomandat pentru serviciul divin iar pentru „locuința egumenului și alți servitori ai bisericii se poate plăti provisoriu un local în comună, deoarece în interiorul stabilimentului nu permite regulamentul a sta oameni liberi”⁵⁸.

Încăpățănarea directorului penitenciarului, neputând fi înfrântă, va fi urmată de o nouă intervenție a Mitropolitului, apoi mijlocirea, în 27 noiembrie 1872, a Ministerului Cultelor pe lângă Ministerul de Interne în care se arată: „directorul penitenciarului Pangarați din județul Neamț este un funcționar prea mult inferior, ca să aibă dreptul a recunoaște sau nu pe servitorii bisericii, el numai recomandă pe preotul confesor, care se plătește din bugetul serviciului Penitenciar special pentru arestați. / Chiar acel confesor nu se confirmă mai (î) înainte de a se da voie de chiriarhul respectiv”. Ministrului de interne

⁵⁴ ANIC, Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dosar 677/1866, f. 121-121v.

⁵⁵ *Ibidem*, f. 122-122v.

⁵⁶ *Ibidem*, f. 123-123v.

⁵⁷ *Ibidem*, f. 124-125.

⁵⁸ *Ibidem*, f. 135.

i se cere asigurarea mitropolitului de neîmpiedicarea exercitării atribuțiilor personalului deservent, ca să nu fie „silit Prea Sf. Sa să închidă biserica... Cât pentru locuința acelu personal s-au dat ordine în interesul Sfinților lor și al Reglementului Închisorilor ca Directorul să închirieze în comună camere, după cum am avut onoare a vă face cunoscut și prin adresa N° 16839, fiind că nu numai că Reglementul nu permite oameni liberi în interiorul temniței, dar nici preoții și alți servitori ai bisericei n-ar putea șede la un loc cu toții”⁵⁹.

Procesul verbal și inventarul aferent cu spațiile predate și destinația lor au fost întocmite la 6 decembrie 1872 și semnate de primul director al închisorii, care a fost Al. Dumitrescu⁶⁰ și nu Ion Făgărășanu, „om cu inima haină și fără pic de credință în Dumnezeu”⁶¹.

Documentele pe care le regăsim în anexă ne indică foarte clar spațiile în care erau repartizați arestații, administrația – cancelaria, armata ce asigura paza obiectivului, dar și lipsa chiliilor pentru personalul monahal deservent. Inventarul înregistrează și biserica ridicată de arhimandritul Varnava pe locul unde astăzi străjuiesc brazii, „ale cărui ziduri sunt întregi, rădicate și despozate pentru a primi o boltă (care nu s-a construit), însă netencuite acele ziduri”⁶². În „Istoria” arhimandritului Varnava Emandi întocmită la 28 martie 1857 se consemnează obținerea veniturilor moșilor Ivănești și Tarcău prin hrisevul domnului Mihail Sturdza din 11 mai 1849 și demararea lucrărilor de reparații în 1850⁶³. Varnava Emandi ridică din nou chilii, consideră biserica prea mică și propune mitropolitului Sofronie Miclescu la 20 mai 1857 extinderea ei: „pe lângă trupul bisericii să se adaogă rătunzimea stranilor cu un turnu deasupra, precum și Sfântul Oltariu mai încăpătoriu. De asemenea pridvorul pentru ceasuri, catapiteazma din nou, iar acoperământul cu fier albu”. Invocă totodată necesitatea construirii unui paraclis cu hramurile Sfântul Marele Mucenic Ioan cel Nou de la Suceava și Preacuvioasa Parascheva, pentru care obține binecuvântarea mitropolitului la 21 mai 1857. Egumenul de la Pângărați notează la 25 iulie 1857: „Gioi s-au început zidire(a) Paraclisului cu hramul Sf(ântul) Ioan cel Nou și Pre(a) Cuvioasa, făcându-să privigheri și slujări cu sobor, și mergând la temelie paraclisului cari er(a) săpat, s-au făcut sfințire(a) apeii și rânduiala

⁵⁹ *Ibidem*, f. 134-134v.

⁶⁰ *Ibidem*, f. 140-141v.

⁶¹ Ierom. Vasile Bârzu, *Mănăstirea Pângărați: monografie (studiu istoriografic și aghiologic)*, cu un Cuvânt înainte de starețul protos. Teofil Lefter, Mănăstirea Pângărați, 2004, p. 38-39.

⁶² ANIC, Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dosar 677/1866, f. 139.

⁶³ Victor G. Cădere, *Însemnări despre unele mănăstiri și schituri din Moldova, după cronica Mitropoliei Moldovei și Sucevei, din anul 1857*, în *MMS*, XI, 1964, nr. 9-10, p. 505-506; Costin Clit, *O nouă versiune a „istoriilor” arhimandritului Varnava despre Mănăstirea Pângărați și Schitul Tarcău*, în *Acta Pangratia*, II, 2024, p. 212; Costică Asăvoaie, Cosmin Niță, Tamila-Elena Marin, Ion Grămadă, *Repere istorice și arheologice ale Mănăstirii Pângărați*, în *Acta Pangratia*, I, 2023, p. 195-198; a se vedea și planul la p. 212, nr. 7.

cuvinită. Sângur, Varnava arh(i)m(andrit) și egum(e)n Mon(astirii) Pângărații am așăzat ce întâi peatră și aprinzând candela s-au început a-l zădi⁶⁴.

Serviciul divin era săvârșit în biserica ctitorită de Alexandru Lăpușneanu. Ieromonahul Stratonice Constantiniu, superiorul Mănăstirii Pângărați, s-a adresat Ministerului Cultelor la 4 iunie 1873, cu raportul nr. 8, în care îl amintește pe cel cu nr. 2 din 29 ianuarie 1873, prin care a cerut „desfacerea a 5 părechi boi și 1 calu”, dar și a unui „bagaju și toate efectele acestei monastiri fiind puse într-un podu, nefiind nicio cameră liberă, și în care pod este expus stricăciunii de șoareci și ruinării din partea santenelei penetinciarului”. Prin rezoluția semnată de Ghidionescu s-a hotărât: „Nu se poate vinde obiectele m(ănă)stiiirei⁶⁵”.

Un nou raport a fost înaintat de către același superior/îngrijitor, la 22 august 1873, pentru a relua cererile făcute prin mai multe rapoarte din 1872, în vederea dotării cu veșminte, cerere respinsă de Minister încă de la 24 februarie 1872. Propune confecționarea a trei rânduri de veșminte preoțești noi și a unuia diaconesc „și dacă nu ar fi altă cifră în budget, să binevoiiți vă rog a ordona măcar a se da din banii prinși din vânzarea vitelor acestei monastiri”, cerere nesatisfăcută de Minister⁶⁶. Respingerile autorităților centrale prevesteau parcă transformarea ce urma a fi făcută.

În lipsa egumenului, „plecat din Monastire unde nu se știe”, invitat de către directorul penitenciarului să strângă mobilierul și să-l depoziteze într-o cameră destinată, ministrul de interne a ordonat, la 16 decembrie 1872, sau mai înainte „a se aduna acele obiecte dupe unde se vor găsi și a le așeza într-o cameră sub toată îngrijirea” (a se vedea raportul din 16 decembrie 1872)⁶⁷, a cărui conținut a fost comunicat mitropolitului pe 28 decembrie 1872⁶⁸.

Procesul verbal și inventarul de predare a încăperilor penitenciarului către director sunt transmise la 13 ianuarie 1873 Ministerului Cultelor de către Andreescu, prefectul județului Neamț⁶⁹.

Pe data de 14 mai 1875, ministerul de Interne a transmis celui al Cultelor lista cu obiectele din fosta mănăstire, întocmită cu „ocazia instalării Penitenciarului în localul Monastirii Pângărați ... care fiind supuse stricăciunii, Directorul zisului Stabiliment ... solicită a i se da voe ca să uzeze de dănselle în interesul serviciului”. Prin rezoluția aplicată se solicita Ministerului de Interne a comunica „de cătră cine s-au pus aceste obiecte la dispoziția direcției penitenciarului” (a se vedea lista în Anexă). În anul 1875, director al Penitenciarului era Holțman⁷⁰. Lista menționată se afla „și acum în păstrarea egumenului

⁶⁴ ANIC, Fond Achiziții noi, MMCCCXCVI/20.

⁶⁵ ANIC, Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dosar 677/1866, f. 149-150.

⁶⁶ *Ibidem*, f. 153-154.

⁶⁷ *Ibidem*, f. 137.

⁶⁸ *Ibidem*, f. 138.

⁶⁹ *Ibidem*, f. 139.

⁷⁰ *Ibidem*, f. 158-160.

M-rei de acolo Stratoniu Constantinescu”, pentru care se cere, la 21 iunie 1875, învoirea de cedare a obiectelor înregistrate⁷¹. Ministerul Cultelor solicită la 5 iulie 1875 învoirea mitropolitului pentru cedarea celor din lista amintită⁷², obținută pe 12 iulie 1875⁷³. Superiorul de la Pângărați a fost invitat pe 31 iulie 1875, să pună la dispoziția directorului penitenciarului obiectele amintite mai sus⁷⁴. Ordinul Ministerului de interne către directorul penitenciarului îl putem așeza anterior datei de 27 august 1875, ordin prin care i se cerea să ia „în primire de la Superiorul Monastirii obiectele cedate aceluia serviciu ... cu un inventariu despre primirea lor, adăugând totodată ca acel superior nevoind a preda numai obiectele ce sunt bune de întrebuințat, a fost nevoit a primi și pe cele rele”. Directorul penitenciarului are ordinul precis să „desființeze ... obiectele cele rele ... păstrându-le în magazia Penitenciarului”⁷⁵ (a se vedea inventarul la Anexă).

Pentru încălzirea bisericii și a personalului deservent, s-a solicitat Administrației Domeniilor și Pădurilor Statului, la 17 decembrie 1875, de către Divizia Cultelor cantitatea de 10 stânjeni de lemne în urma cererii superiorului mănăstirii⁷⁶, doleanță rămasă fără vreun răspuns până la 21 februarie 1876, când va fi reiterată solicitarea amintită⁷⁷. Administrația generală a Domeniilor și Pădurilor Statului a înștiințat Ministerul Cultelor, pe 28 februarie 1876, despre ordinul dat subinspectorului silvic V. Dobias de a preda îngrijitorului (în document „egumenului”) Mănăstirii Pângărați cantitatea de cinci stânjeni de lemne de foc⁷⁸, comunicare transmisă îngrijitorului de la Pângărați, în data de 11 martie 1876⁷⁹.

Începând cu 1 august 1877, Vasile Maxim a fost numit cântăreț II la biserica Mănăstirii Pângărați, numire despre care este informat și Mitropolitul Moldovei la 10 august 1877⁸⁰.

Dintre directorii Penitenciarului mai sunt cunoscuți Gh. Cârceanu (până în martie 1905) și Grigore Palade (martie 1905-decembrie 1911)⁸¹.

Zidurile „sihastre” erau la 1910 „*ici și colo îngenunchiate de ruină, strejuesc ca niște sentinele fantastice, lăcașul cel înmormântat în verdeață și pustietate*”. Turla se clătina pe căpriorii putrezi iar „oaspeții” închisorii treziți de sunetul clopotului dogit porneau la

⁷¹ *Ibidem*, f. 161.

⁷² *Ibidem*, f. 162.

⁷³ *Ibidem*, f. 163 (a se vedea Anexa).

⁷⁴ *Ibidem*, f. 164.

⁷⁵ *Ibidem*, f. 165.

⁷⁶ *Ibidem*, f. 176.

⁷⁷ *Ibidem*, f. 180.

⁷⁸ *Ibidem*, f. 181.

⁷⁹ *Ibidem*, f. 182.

⁸⁰ *Ibidem*, f. 186.

⁸¹ Ana Ciornei, *Un popas la Mănăstirea Pângărați. File din istoria Familiei Palade*, în *Acta Pangratia*, II, 2024, p. 228.

rugăciunea săvârșită de bătrânul sihastru Eviatos. Cimitirul se afla „acolo, sus în deal ...” unde „singurătatea se așterne tristă, funerară ... și pas de om nu nu atinge cărăruia cea îngustă, până când un alt fericit se întoarce cu dor spre mormânt, lângă fratele său de eri”⁸².

Mitropolitul Moldovei, Pimen Georgescu (1909-1934), după participarea la conferințele pastorale din Piatra-Neamț (28 august 1909), a vizitat a doua zi Mănăstirea Bistrița și Penitenciarul Pângărați, unde a fost întâmpinat de către inspectorul închisorilor, Moscu, directorul închisorii, ofițerul de serviciu și trupa de pază. Rugăciunea va fi săvârșită în capela închisorii de unde trece în curtea temniței unde se găseau 290 condamnați⁸³.

Închisoarea de corecție de la Bisericiani va fi desființată la 1901⁸⁴, iar cea de recluzie de la Pângărați a fost desființată la 1915⁸⁵. Odată cu închisoarea a fost desființat și Atelierul de abagerie de la Pângărați⁸⁶. Credem că se impune o cercetare amplă asupra perioadei 1872-1915, dacă documentele păstrate ne permit.

PÂNGĂRAȚI – AN UNUSUAL COURSE. FROM MONASTERY TO PRISON

(Abstract)

Not included in the lordly Ordinance of August 16, 1860, which abolished two monasteries and 31 hermitages from Moldova, the Pângărați monastery had already experienced the drama of being deprived of helded domains, which were transferred to the Department of Church Fortunes, disputes with the landlords, and later faced the impact of the reforms initiated by Prince Alexandru Ioan Cuza. The monastery was not transformed into a parish church, and the monastic life continued naturally until 1872, when, with the reluctant consent of Metropolitan Clinic Miclescu, the voivodal foundation of Alexandru Ioan Cuza was turned into a prison.

Through this study, based on unpublished documents, we attempt to reconstruct the main stages of Pângărați monastery after the death of Archimandrite Varnava and its transformation into prison.

⁸² *Vremuri grele. Închisoarea Pangarați*, în „Universul literar”, Anul XXVII, nr. 42, din 18 octombrie 1910, p. 4.

⁸³ BOR, XXXIII, 1909, nr. 6, p. 696.

⁸⁴ Octavian Gorescu, *op. cit.*, p. 32.

⁸⁵ *Ibidem*, p. 31.

⁸⁶ *Ibidem*, p. 29.

ANEXĂ

1

1866 ianuarie 31

Rezoluție: Se va invita pe păr(intele) mitropolit a recomanda un altul în locul răposatului. Pref(ectului) se va cere a forma inventar despre lucrurile proprii rămase pe urma răposatului.

Principatele Române Unite
Prefectura Județului Neamțu.
N° 1153.

1866 Ianuarie 31

Domnule Ministru!

Încredințat de Domnul Subprefect plăsei Muntile prin referatu(1) N° 156 că Cuviosul Arhimandrit Vărnava, Egumenu Monastirei Pângărații s-au săvârșit din viațe în orașu(1) Iassi și că la numita Monastire până la orânduirea altui Egumen, lucrurile casnice și altile ci au găsit le-au strâns într-o odai și le-au sigilat.

Am onoare a vă refera.

Priimiți Domnule Ministru încredințarea pre osebitei mele considerații.

Prefect P. Isăcescu <m.p.>.

Derector Apostul <m.p.>.

Domnii sale

Domnului Ministru Justiții, Culte și instrucțiunei Publice.

ANIC, Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dosar 677/1866, f. 1. Original.

2

1866 iunie 22

Rezoluție: Se aprobă.

Principatele Române Unite
Comitetul Monast(irii) Pângărați în unire cu soborul
N. 18.

1866 Iunie în 22

Domnule Ministre!

Subscriși monahi din Monast(irea) Pângărați, norocindu-ne a priimi pe noul superior sântia sa părintele Arhimand(rit) Nechita Darie, ce ați benevoit a-l rândui și

decreta de superior acestui sânt lăcaș, și validându-ne pe însâne lipsiți de capacitatea trebuitoare în conducerea regulat(ă) a contabilităței cerută de interesele casei, vedem de cea mai mare necesitate de a-l avea pe sântia sa ca președinte Comitetului în deplina încredere.

Așadar cu profund respect venim a Vă ruga prin aceasta, Dom(nule) Ministre să binevoiți a-l decreta de președinte acestui Comitet.

Benevoiți, vă rugăm Domnule Ministre! a priimi încredințarea prea osebitei noastre considerațiuni de stimă și respect ce subsemnații vă conservăm.

Iosaf doh(o)v nec <m.p.>.

Veneamin doh(o)v nec <m.p.>.

Daniil ieromonah <m.p.>.

Isache duh(ovnic) <m.p.>.

Serafim duh(ovnic) <m.p.>.

Crischenti Teodorescu.

Visarion Ghendăoanu.

Silvestru monah.

Nechifor monah.

Neofit monah.

Pangratie monah.

Ionatan monah.

Calinic monah.

Iulian monah.

Izehiil monah <m.p.>.

Isaia erodeeacon <m.p.>.

Macarie monah sin Gherasim.

Ireu Necolau Ghilasu (?) <m.p.>.

Veniamin Cazacciu.

Cal(i)nic Munteanu.

Matheiu Ionescu.

D(omniei) Sale

D(omnu)lui Ministru al Cultelor și Instr(ucțiunii) Publice.

ANIC, Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dosar 677/1866, f. 38. Original, sigiliu oval.

3

1872 iunie 28, București

Rezoluție: 1 Iulie. Cult / Arătându-se Preasfințitului Mitropolit al Moldovei trebuința pentru care să fie aceste încăperi, se va mijloci a chibzui și a arăta ministerului

monastirea unde s-ar putea strămuta monahii din aceasta m(ă)n(ăsti)re. Se va face cunoscut de lucrare și Minister(ului) de Interne cu mijlocire a interveni din parte-i întru aceasta Presf. Mitropolit. / F(oarte) urgent.

ROMÂNIA
MINISTERUL DE INTERNE
Divisiunea Serviciului
Penitenciar
N° 9646.

București 28 iunie 1872

Domnule Ministru!

În urma adresei Domniei Voastre cu N° 3022, pe lângă care ați binevoit a-mi înainta și listă de monastirile și bisericile întreținute de stat, cerând știință Prefecturii de Neamț despre starea localului Monastirei Pângărați din acel județu, am primit spre răspuns telegrama sub N° 3813, prin care mă asigură că acea monastire are camere suficiente spre a se putea instala un stabilimentu de închisoare.

Subscrisul dar, Vă roagă să binevoiți a da din partea Domniei Voastre ordinile cuvenite pentru punerea la dispoziția acestui Minister, Serviciul Penitenciar, încăperile mai sus citate monastiri, onorându-l cu răspunsu de rezultat.

Primiți, Vă rogu, Domnule Ministru, asigurarea prea osebitei mele considerațiuni.
P(entru) Ministru (...) <m.p.>.
P(entru) Șeful Divisiei G. Popescu <m.p.>.

D(omniei) Sale
D(omnu)lui Ministru Cultelor și Instr(ucțiunii) Publice.

Notă marginală: N° 3022. Este alăturatu la dosarul 594. V. 868, relativ la încăperile ce se dau de pe la unele din M(ănăsti)ri, cerute de unele autorități.

ANIC, Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dosar 677/1866, f. 108. Original.

4

1872 decembrie 6

Procesu Verbal

Astăzi anul una mie optu sute șaptezeci și doi, Luna Decembrie, zile șase.

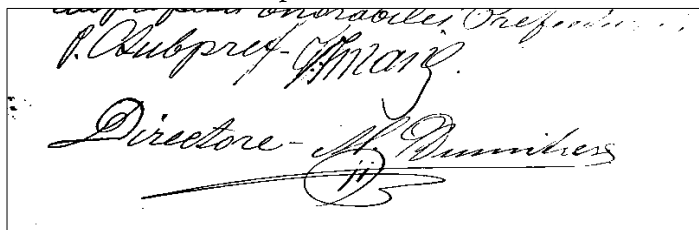
Noi, Subprefectu Plasei Muntelui, Județul Neamț, în conformitatea ordinului Dlui Prefectu respectiv N. 10684, pășind la Penitenciaru Pangarați și trădându D(omnu)l(ui) Directore pe seamă acaretele zisului Penitenciar prin formare de inventar în dublu.

Voind a destina în unire cu D(omnu)l Director al Penitenciarului din local încăperi necesare și pentru șase monahi propiți pentru serviciu(1) divin; M-am asigurat că din Localu(1) destinat pentru armată și administrație, care este ocupat în prezent de aceste d(o)uă serviciuri, Nu po(a)te permite localu(1) nici o încăperi pentru acei Monahi, pe considerentu că pentru personalul administrativ nu sunt mai multe încăperi, decât odăi cinci și două cămăruți, din care una Cancilaria, rămâind patru pentru Directore, Grefier, Registrator și Medic. Iar celelalte șapte camere cu șapte cămăruți pentru corpul armatei, cu clauză că înființându-să și o infirmierie pentru armată și care este de mare necesitate, nu este camera.

Finitu pentru care încheindu-să două asemenea Procese Verbale subscrise de ambele persoane, din care unul va rămânea în arhiva Penitenciarului cu un Inventar. Iar celalaltu inventar cu prezentul Proces Verbal se va înainta de D(omnu)l Subprefect onorbilei Prefecturi.

P(entru) subpref(ect) (...) <m.p.>.

Directore Al. Dumitrescu <m.p.>.

The image shows two handwritten signatures in black ink on a white background. The top signature is written in a cursive script and appears to be 'Subprefect - M. ...'. The bottom signature is also in cursive and clearly reads 'Directore - Al. Dumitrescu'. The signatures are enclosed in a simple black rectangular border.

ANIC, Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dosar 677/1866, f. 140. Original.

5

1872 decembrie 6

Inventaru general de acaretele ce cuprinde Pentenciaru(1) Pangaratii din Județul Neamțu.

1872 Dechembrie 6.

Localu(1) Penitenciarului

Să compune: din cinsprezeci camere, un salon, patru cămăruți¹, un Balcon, șase săli¹, un Turnu (clopotniția) și două Litârazi, precum și un beciu cu cinsprezeci băști; în acest beciu este² și două cotloane construite de bucătărie.

Localu(1) în total are șasprezeci sobe, din care două noi, douăzeci și șapte ferestre cu câte două rânduri gratii de f(i)eru la fiecare, având geamurile complete, diferinți că optusprezeci geamuri sunt crăpate, treizeci și două uși de brad cu câte un canat și șase uși uși de f(i)er (parmaclăcu).

Înăuntru ogrăzii este o biserică ale cărui ziduri sunt întregi, rădicate și despozate pentru a primi o boltă (care nu s-a construit), însă netencuite acele ziduri.

În partea despre est și nordu este împărțimuit acest local cu un zaplaz de lătunuoie ciopliți, pus deasupra unui zid.

Localu(1) destinat pentru armată și administrație.

Se compune de: Douăsprezeci camere, nouă cămăruți, cinci săli, una cuhne, una Literadă, două basci și un Turnu (Tipicu). Având acestu localu sobe paisprezeci, din care cinci noi, douăzeci și una ferestre, câte două rânduri cu geamurile complete, însă douăzeci crăpate și șasesprezeci uși de bradu.

Înăuntru ogrăzii este o mică biser(i)că cu două etaje în care să face serviciu divin. Afară din ogradă spre nordu este un grajd de scânduri în proastă stare.

Acaretele cuprinse în acest Inventar le-am primit.

Directore Directore Al. Dumitrescu <m.p.>.

ANIC, Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dosar 677/1866, f. 141-141v.
Original.

¹ În text „cămăruți”, „săli” ... Am recurs la adaptarea textului la normele ortografice contemporane fără a schimba sensul cuvintelor.

² Așa în text.

6

<după 1872 decembrie 6>

Copia

Lista de obiectele primite de la Părintele Stratonic, Superioru(1) Monastirei Pangarați pentru serviciul Penitenciarului¹.

Nr. curent	N ^o obiectelor	Numirea obiectelor
1	81	Perini de pereti umplute cu pae.
2	20	Mindire, din cari 7 umplute cu fân, iar restul cu pae.
3	11	Macate pentru paturi din care unele de lână.
4	5	Oghealuri (plapume) cu diferite fețe.
5	13	Scaune în cari și două jilțuri.
6	8	Perdele la ferestre de adamască și alte materii
7	5	Fețe de masă.
8	5	Caltace (?) umplute cu lână și fețele de cit.

9	1	Ceamica.
10	2	Cofe pentru stropit grădina.
11	8	Castroane mari albe.
12	74	Farfurii cu diferite feluri.
13	58	Furculițe de masă.
14	40	Cuțițe de f(i)er.
15	45	Linguri de banfon.
16	6	Lingurițe de dulceață.
17	18	Pahare mici și mari.
18	11	Cești de cafea cu farfuriile lor.
19	11	Carafe mici pentru vinu.
20	2	Frigari de f(i)er.
21	13	Sfeșnice de alamă și bronz.
22	7	Sape.
23	11	Securi.
24	2	Topoare.
25	2	Stamboale.
26	2	Perechi pirostriei (două).
27	6	Șase mese pentru Cancelarie p(entru) alte serviciuri.
28	8	Fanare portative, precum și alte obiecte ce se vor mai găsi de trebuință.

(Semnat) Holțman.

ANIC, Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dosar 677/1866, f. 159-159v.

¹Listă transmisă Ministerului Cultelor și Instrucțiunii la 14 mai 1875.

7

1875 iulie 12

Rezoluție: Culte / 18 Iulie / Pentru cedarea acestor obiecte pe seama penitenciarului se vor da cuvenitele ordine îngrijitorului monastirei din partea acestui minister. Această dispozițiune se va face cunoscută și D(omnu)lui Ministru de interne spre răspuns la adresa N°.

ROMÂNIA
zile
SÂNTA MITROPOLIE
A
MOLDOVEI ȘI SUCEVEI
N° 1226.

Iassy. 1875 luna Iulie 12

Domnule Ministriu.

La adresa D(omni)ei Voastre N° 5863 avem onoare a Vă răspunde că, de vreme ce obiectele specificate în lista anecsată ce Ne-ați comunicat, sunt supuse stricăciunii și actualul așa numit îngrijitoriu nici nu profită de ele, fiind că nici o locuința nu o are în Monastirea în cestiune, care deja s-a prefăcut în Penitenciar, ca consecința dar a acestei transformări și pentru a scuti pe îngrijitor de răspunderea acelor obiecte, urmând darea lor în dispozițiunea Penitenciarului din M(ănăști)rea Pângărații, am și făcut cunoscut îngrijitorului acei Monastiri de urmare.

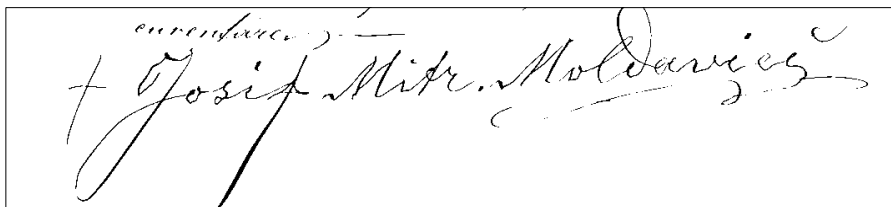
Primiți, Vă rugăm, Dle Ministru, cu distinsa considerație ce Vă păstrăm și Archiereasca Noastră binecuvântare.

† Iosif Mitr(opolit) Moldaviei <m.p.>.

Director Cancelariei Th. Protopopescu <m.p.>.

Domniei Sale

D(omnu)lui Ministru Cultelor și Instrucțiunei Publice.

A rectangular box containing a handwritten signature in cursive script. The signature reads "† Iosif Mitropolitul Moldaviei". Above the main signature, there is a smaller, fainter signature that appears to say "cuvântare".

ANIC, Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dosar 677/1866, f. 163. Original.

8

<ante 1875 august 27>

Inventariu de obiectele găsite ale Monastirei Pangarați la cuvioșia sa Superiorul al acei Monastiri, Stratonic Constantinescu și priimate de Direcția Penitenciarului.

No curent	Denumirea obiectelor	Categorii			Total	Observații ⁸⁷
		Bune	½	⅓		
1	Perină de perete umplută cu pae		27	26	28	81
2	Mindire cu pae			2	5	12

⁸⁷ La rubrica Observații este notat: „Se notează că toate obiectele arătate în rubrica de rele sânt astfel de stricate încât nu se mai poate servi cu ele”.

3	Saltele umplute cu lână și pae, din cari 4 cu lână și 44 cu pei de vacă	4	4	-	8
4	Macate, 6 de citu și 1 de lână ruptă	2	2	3	7
5	Oghealuri /Plapume / de cit	-	3	-	3
6	Scaune	-	3	7	10
7	Jilțuri (?)	-	2	-	2
8	Stoluri / Perdele / de Drilu (?)	-	3	-	3
9	Cultace umplute cu lână fără citu	-	10	-	10
10	Fete de masă	-	-	3	3
11	Cofe de tinichea stropitoare	-	2	-	2
12	Castroane mari albe proaste	-	-	2	2
13	Idem mai mici	-	-	4	4
14	Blide sau farfurii mari	4	-	-	4
15	Idem mijlocii		1	-	1
16	Idem mici		1	3	4
17	Idem mezelicari mici		6	-	6
18	Farfurii diferite feluri		-	4	41
			7		
19	Furculițe de f(i)er fără plăsele			9	45
			6		
20	Cuțițe idem idem			4	30
			6		
21	Linguri de metal		7		33
			6	0	
22	Lingurile mici idem		5	-	5
23	Pahare mari proaste	3	-	-	4
24	Idem mici proaste	10	-	-	1-
25	Tabla de f(i)er		-	1	1
26	Garafe proaste mici		-	5	2
27	Sfeșnice de bacfon		-	1	1
28	Idem de alamă		5	5	-
29	Ciorhalici de metal, 1 de f(i)er	2	2	-	3
30	Un scăunaș de lemn cu 1 solnițe (?) și 3 garafioare				
31	Postamente de sticlă pentru pus la cămăși	20	-	-	-
32	Tigăi	2	-	-	-
33	Mese proaste mari	1	-	-	-
34	Idem mai mici	3	-	-	-
35	Idem și mai mici	-	-	-	2

36	Cântare mari și mici	2	-	-	-	2
37	Căldare de aramă	-	-	3	-	3
38	Tingiri idem	-	-	2	-	2
39	Tigae fără coadă	-	-	1	-	1
40	Oale de schijă	-	-	-	2	2
41	Pirolti pereche	-	1	-	-	1
42	Stamboale de lemn	-	-	1	1	2
43	Lighean de alamă	-	-	1	-	1
44	Ibricu idem	-	+	1	-	1
45	Ceflengi de f(i)er	3	-	-	-	3
46	Carcei de f(i)er sau lanț scurt	1	-	-	-	1
47	Drugi de f(i)er	1	-	-	-	1
48	Putini doagi fără funduri	-	-	4	-	24
49	Bolobo(a)ci	-	-	11	-	11
50	Bolobo(a)ci doagi fără funduri	-	-	2	-	2
51	Cazi	-	-	2	-	2
52	Cotu unei carute proaste stricat	-	-	-	1	1
53	Felinare de tinichea fără 9 geamuri	-	-	8	-	8
54	F(i)ere de plug perechi	-	-	1	-	1
55	Un scăunel de lemn fără solniți și garafioare	-	-	-	1	1
56	Un chiupu de lut mare spart	-	-	-	1	1
57	Tăblăluțe cu mucările lor rupte și stricate	-	-	-	1	1
58	Ladițe (Scatulca)	-	-	-	1	1
59	Chiulițe de alamă fără chilugi	-	1	-	-	1
60	Secire	-	9	-	-	9
61	Coveți mari și mici	-	3	1	-	4
62	Sapă de lucrat la usturoi	-	1	-	-	1

Semnat Director Hilțman.

Superior Monast(irii) Stratonic Constantinescu.

Grefier Alissandrescu.

Iconom Gr. Botezatu.

Guardian Gr. Jetaru.

ANIC, Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dosar 677/1866, f. 166-166v.
Copie.